

शिवज्ञा

स्वाप्य विप्राय शान्ताय वेदव्रतपराय च ॥
ज्येष्ठमामाविदे देयं न वक्रव्रतिने क्वचित् ।
गुणज्ञे श्रोत्रिये दद्यादाचार्यं तत्त्ववेदिनि ॥
अव्यङ्गाङ्गाय सौम्याय सदाकल्याणकारिणि ।
मपन्नोकाय संपूज्य मान्यवस्त्रविभूषणैः ॥
गुरौ सति गुरोर्देयं तदभावे द्विजातये ।
न वित्तशालं कुर्वीत कुर्वन् मोहात् पतत्यधः ।
अनेन विधिना यस्तु कुर्यात् शिवचतुर्हंशम् ।
मोक्षमेधसहस्रस्य फलमाप्नोति मानवः ॥
ब्रह्महत्यादिकं किञ्चिदुदयत्रामुच वा कृतम् ।
पितृभिर्भादभिर्धैव तत् सर्वं नाशमाप्नुयात् ॥
दीर्घायुरारोग्यकुलाभिष्टु-
रत्वाक्षयामुक्तं चतुर्भुजत्वम् ।
गणाधिपत्यं दिवि कल्पकोटि-
भूतं वसित्वा पदमेति शम्भोः ॥

८३

शिवज्ञा

न हृदयतिरप्यनन्तमस्याः
फलमिन्द्रो न पितामहोऽपि वक्तुम् ।
न च सिद्धगणोऽप्यलं न चाहं
यदि जिह्वायुतकोटयोऽपि वक्त्रे ॥
भवत्यमरवल्लभः पठति यः स्मरेद्वा सदा
शृणोति च विमलरः सकलपापविध्वंसिनीम् ।
इमां शिवचतुर्हंशममरकामिनीकोटयः
स्तुवन्ति तमनिन्दितं किमु समाचरेदयः सदा ॥
या वाथ नारी कुरुते ह भक्त्या
भक्तारमापृच्छ सुतं गुरुं वा ।
सापि प्रसादात् परमेश्वरस्य
परं पदं याति पिशाकपाथैः ॥
इति मात्स्ये शिवचतुर्हंशव्रतं ८० अध्यायः ॥५॥
फाल्गुनी कृष्णा चतुर्हंशी । तत्र शिवव्रतं कर्त्त-
व्यम् । तस्य विवरणं शिवरात्रिशब्दे द्रष्टव्यम् ॥

शिवज्ञा

शिवज्ञा, स्त्री, (शिवं जानातीति । ज्ञा + कः ।)
शिवोपासिका । मङ्गलज्ञात्री । शिवं जानाति
या इत्यर्थे उपत्ययः ॥
शिवज्ञानं, स्त्री, (शिवस्य ज्ञानमस्मात् ।) शुभा-
शुभकालबोधकशास्त्रम् । यदा यात्रादिक्रिया
अवश्यकर्त्तव्या ज्योतिःशास्त्रोक्तशुभक्षणप्रतिष्ठ
न भवति तदा शिवज्ञानोक्तशुभसमये कर्म
कर्त्तुमुचितं भवति । एतच्छिवज्ञानोक्तमाहं-
योगे कृतयात्रादिर्जयं अमृतयोगे कार्यसिद्धिं
वक्त्रे कार्यनाशं शून्ये मृत्युं अपमानं वा
प्राप्नोति । दिवारात्रौ माघ-फाल्गुन-चैत्र-
वैशाख-श्रावण-भाद्रपदे योगा एकरूपाः
आश्विन-कार्तिक-पौष-मघ-श्रावण-पौषेषु एकप्रकाराः
ज्यैष्ठ्याषाढयोश्च एकरूपा भवन्ति ॥ यथा,—

माघ फाल्गुन-चैत्र-वैशाख-श्रावण-भाद्रपदे

दिवादण्डा यथा ।

रविवारे	मा २	अ ८	शू ८	मा २	व १० ।				
सोमवारे	अ ४	व ८	अ ६	व ६	मा ४	शू २ ।			
मङ्गलवारे	व ४	शू २	अ ६	व ४	शू २	अ ४	शू २	अ ४	शू २ ।
बुधवारे	अ ४	व ६	अ ४	शू २	व ४	मा ४	अ ४	शू २ ।	
गुरुवारे	मा ४	शू २	व ६	मा ६	शू ४	व ४	शू ४ ।		
शुक्रवारे	अ २	व २	अ ६	व ६	अ ६	शू ४	अ ४ ।		
शनिवारे	शू ४	व ४	शू २	अ ८	शू ४	व ४	शू ४ ।		

तेषु रात्रिदण्डा यथा ।

रविवारे	शू २	मा २	अ ४	व ८	मा ८	शू ६			
सोमवारे	व २	अ ६	व ६	अ ८	शू ८ ।				
मङ्गलवारे	अ २	व ४	शू २	अ ६	व ६	अ ४	व ४	शू २ ।	
बुधवारे	शू २	अ ६	मा ४	व ४	शू ४	अ १० ।			
गुरुवारे	व १४	शू ४	व ४	अ २	शू ६ ।				
शुक्रवारे	व ४	अ ४	शू ४	मा २	व ६	शू ४	अ २	मा २	शू २ ।
शनिवारे	शू २	व ४	अ ६	व ४	अ ४	व २	अ ४	शू ४ ।	

आश्विन-कार्तिक-पौष-मघ-श्रावण-पौषेषु

दिवादण्डा यथा ।

रविवारे	शू २	अ ६	व ८	अ ८	शू २	मा २	शू २ ।		
सोमवारे	अ ४	शू ४	अ ६	व १६ ।					
मङ्गलवारे	अ २	व २	अ १०	व ६	शू ६	व ४ ।			
बुधवारे	अ २	मा २	अ २	व ६	अ ६	शू २	मा ६	व ४ ।	
गुरुवारे	अ ४	व ४	शू ४	व ६	शू २	अ ४	व ६ ।		
शुक्रवारे	अ २	व २	अ ६	व ६	अ ८	शू २	अ ४ ।		
शनिवारे	अ २	व २	अ ६	व ६	अ ८	शू २	अ ४ ।		

तेषु रात्रिदण्डा यथा ।

रविवारे	शू २	व ४	अ ४	व ६	अ ४	शू २	अ ८ ।		
सोमवारे	व ६	अ ८	व ८	अ २	व ६ ।				
मङ्गलवारे	मा ६	अ २	शू २	अ ६	व ४	मा ४	शू २	अ ४ ।	
बुधवारे	व २	अ २	व ४	अ १६	व २	शू ४ ।			
गुरुवारे	शू २	अ ८	व ६	अ ८	शू २	अ ४ ।			
शुक्रवारे	व २	अ ८	व ६	अ ८	शू २	अ ४ ।			
शनिवारे	व १४	शू ४	व ४	अ २	शू ६ ।				